

FICHE PRATIQUE

I KANA KA BAARA 5 MINU KE WALISA KA NEGEJURU SIRA SIGUI SENKAN.

Ni ye balasirali kanw ye min be lasen de demen cakɛdaw minu be fɛ ka negejuru sira sigui senkan siguidaw kɔɔ. Ni fici be boli HCR (Dunuya sileke nana Demen ton Cakɛda) ka Service Innovation (ɲɛntaka baara) kan- min be Ouganda- a be boli baara duru kan min ba yira ka fɔ ko negejuru sira ye fɛre numa ye min seka siguida mɔɔw ka dekuw wili.

1. KA KOMINIKASIÒN COKO JATEMININ

O kɔɔ ye: ka jateminen erefigéw be seka masala ni demen baara kelaw fɛ cokoya mina. Na sɔɔla mɔɔ ka ca kan kɔɔ kojugu, kunnafoni so be seka ke fɛre numa ye ka tenmin centre d'appels (weleli so) kan.

Negejuru sira mako be telefɔni, koneksiòn, kuran ani kéredi la:

- Yali ereso be aw ka siguida la wa? (Walima a be na sigui sɔɔni)?
- Yali kuran be aw ka siguida la wa (pano soleri walima gurupu) min be seka o demen ka o ka telefoniw sargé?
- Telefɔni marali sé be o ye wa (misali la, kéredi/ fɔɔfɛ)?
- Yali telefɔni walima kunnafoni cɛ mina soguya wɛrɛ be mɔɔ bolo wa?

Na sira do fɛ; donéw (kunnafoni) be kaban, na koko wɛrɛ la, aw be seka donew fara nonkon kan:

- L'Union internationale des télécommunications (UIT) (Negejuru sira ton ba) ye Nation Unies ka cakɛda ye min ka baara be boli tɛkinoloji ni kunnanfoni kan. A be kunnafoni di telefɔni fiksi ni mobili aboneman kan ani interneti be mɔɔ hake min bolo jamana kɔnon.
- GSMA ye cakɛda ye operateri telefɔnikiw ka jekulu ye dunuya kɔnon. GSMA be baara dɔ pubiliyé koneksiòn, telefɔni be erefugié minu bolo, mɔɔ minu bolila keɛ yin ani jekulu minu be denku kan (The Digital Lives of Refugees).
- Ka mɔɔ ka denkuw (Kunnafoni ni komunikasiòn) yini ka don-o ye baara yuma dɔ ye. Modeli min be seka seguida baaraw segesɛge dɔ be sɔɔ ya

FICHE PRATIQUE

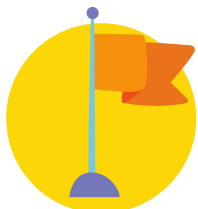
2. KA KANALIW KEREKERELENW YINI KO DON

Kunnafɔni ni komunikasiɔn denkuw segesegeliw be seka ke sabu ye ka don erefigiɛw be baara ke ni kanaliw minu ye ni o baa feka masala ni ika cakeda ye ani kanliw minu ka di o ye.

A be seka ke kanali kelen te, ga kanali cama ka da siguida mɔgɔw ka denkuw suguya kan. Weleli so ye fere kelen bolofara cama ye jekuluw be seka baara ke ni min ye walisa ka mɔgɔ denkulenw demen (AAP).

Aw be seka baara kanaliw were ye-walima o be seka bila weleli so nona:

- Media impirimeliw: afici, depiliyanw, pano dafisagiw, magaziniw...
- Difisiɔn: Haut paleri, arajo, televisiɔn, vidɛos...
- Ereso sosio: Twitter, Facebook, Instagram, Telegram...
- Ne ni ne: siguida ɲɔgɔnyew, jekulu ka ɲɔgɔnkumapɔgɔnya...
- Jekulu sistemu: jekuluw, dine ɲemɔgɔw...
- Interneti: Bataki, siti Web...
- Bataki aplikasiɔn WhatsApp, Viber, Telegram, Messenger...
- Telefɔni: SMS (bataki), weleli so...

3. KA DENKUW YINI KA DON

- Kũ jonjon be weleli so siguili la: ka kunnafɔni nafama di siguida mɔgɔw ma, ko denmen, ko bilasira yɔɔjan fe, ka damakaciw ni komateriw jaabi...
- HCR ka baara ye, n'fo lakanani jekulu ton, ka mɔgɔw famu, ko ka denkuw ni o haminakow don- ani ka be ka hake takan. Ni denkuw te seka yanabɔ weleli so la, operateriw be weleli lasen jekulu ton mɔgɔw ma- walima o be numero (negejuru sira) were di a tigi ma.
- Ouganda jamana kɔnon, baara kon ku ye ka jaabi numa de erefigiɛw ka denkuw na- ni bilasirali numaw ye, ani cakedaw numaw, minuw ka danaya sabatile do.
- Operateriw ye baara kila sikiyɔɔma 5, ka damine jaabiw la, damakaciw, sonyaliw ani lakanani numaw.
- Ni telefɔni sira sigila senkan, a be seka baara were ke. Ligne daisitaɔsi kon sikila senkan walisa ka weleli dontaw dron sabati. Ga, ni Covid-19 masikalo 2020, a kɛla sababu ye ka kunnafɔni jinsen, kolɔsiliw, yɔɔjan lakanani kolɔsili.

FICHE PRATIQUE

4. KA DENKUW DON

- Ow kana yini ka don nan sɔɔ yni ma ke mɔɔ dow kɔ- ani ka fere ke ola. O dɔɔ (ka yina mɔɔ kɔ) be seka, masima fen, kan, walima masima fen dɔniya ye.
- O denkuw dɔɔ be seka yanabɔ ni nanfola ye, walima formasiɔn (Kalan). Erefigiéw ya yira ka fɔ Kan jɔɔɔ ka bo.
- Mɔɔ dow be seka o ka demen suguya fɔ- ka sɔɔ a ka di dow ye ka masala je ni ni baarakelaw ye minu be terin kan.
- Ka baara senateliya ni lakanani burow, ligne dasistansi, benevoli, batakiw, damakasiw, ani boiti a sujesiɔnw ye. O be a yiri ka fɔ ko jekulu fangaba be ka baara ke ni sistemu ye jamana caama kɔnon.

5. AW KA JANTO RESU:SIW LA.

- Telefɔni sira be seka baara ke ni apɛrateri caama ye- wa a fana be seka a janto client (sannikela) la- walima telefɔni kelen be operateri min bolo ani jate bolan.
- Walisa ko don ko sɔɔ be weleli so la, aw be jate don bɔ min be a yira ko weleli so jɔɔɔ be lakanani na.
- Sɛ:visi nunun da sirile don makò la. Ouganda jamana la, ligne dasistansi baarakelaw ka capacité jate bola ni erefugiéw ka kanw de ye. HCR be groupe linguistique (kan jekuluw) ka weleliw jate bɔ, weleli da min be ke kile kɔnon, ani mɔɔ da min be weleli ke ga o ma seka masala ni ligne dasistansi mɔɔ, ko sabu ke baara kun ka caa ligne dasistansi mɔɔ bolo.
- O baara be a to cakɛda be a don resu:si pɛ:soneli suplemàteri nafan be yɔɔ mina ani o kanw. O tuma na weleli caayala kɔɔnavirisi waati la, o ya yiri kaa fɔ resu:si suplemàteri jɔɔɔ ka bon demandi fanfe.
-

FICHE PRATIQUE

Kuma na suruna, sani ka baara damine- walima ka waari do telefoni ligne dasistansi la, ow ka janto ni baara 5 nunun na:

- Aw ka sigida segesege- ani aw be na fere min tige sigida baara konun.
- Aw ka denkuw jini kaa don (kunnafoni ni kominikasiòn) walisa ka don kominikasiòn kanaliw minu ka di aw ka itilisateriw ye.
- Aw ka weleli sow jɔɔɔ yira.
- Ka sigida mɔɔɔw ka gɛɛyaw don ani fere be seka sɔɔɔ ola cokoyamina.
- Ka don aw mako be na jɔ musaka mina min be weleli sow dayeleli ni a baara mɔɔɔya.